

Ko e Taimi Faingata'á

fai 'e

Mark McGee

Na'e 'ilo 'e he kau 'Aposetoló fekau'aki mo e ngaahi taimi faingata'á Na'a nau fa'a tohi 'o kau ki he founga 'oku lava ke fehangahangai ai e fānau 'a e 'Otuá mo e palopalemá pea mo e fakafepakí. Na'e 'ikai tuku ta'e malu'i kitautolu 'e he 'Otuá.

"Ko 'eni 'e mo'ui 'aki 'e he kau angatonu 'a e tuí ... Ko 'eni, ko e tuí ko e tu'unga ia 'o e ngaahi me'a 'oku 'amanaki lelei ki ai, ko e fakamo'oni 'o e ngaahi me'a ta'e hā mai." Hepelū 10:38 – 11:1

Na'e lea fefeka 'a e tokotaha na'á ne hiki e tohi hepeluú ki he'ene kau laukongá. Na'á ne tohi ai ko e "angatonu" 'e mo'ui 'aki 'e he "tuí" mo e "tuí" 'a e "kakano" 'o e ngaahi me'a 'oku 'amanaki ki aí pea mo e "fakamo'oni" 'o e ngaahi me'a ta'e hā mai. 'Oku 'ilo'i 'e he Kalisitiane kotoa pē 'oku fie ma'u 'a e "tuí" ki he fakamo'uí ("He 'oku fakamo'ui 'a kimoutolu 'i he tuí 'i he 'alo'ofa"), ka 'oku ngalo 'i ha tokolahi 'o kitautolu ko e "tuí" 'a e founga 'oku totonu ke tau mo'ui ai 'i he māmaní. 'Oku 'ikai ke fo'ou pe hā kehe 'a e mo'ui 'aki e "tuí." Ko e mo'ui faka-Kalisitiane angamaheni ia. 'Oku 'ikai ke tau fakafalala kakato ki he 'Otuá ke ma'u e mo'ui ta'engatá, pea tau fakafalala kakato pe fakakonga pē ki he mo'ui ko 'eni 'i he māmaní. Ko e mo'ui 'aki e "tuí."

Hangē ko 'ení, 'oku fakamatala 'a e tokotaha fa'u tohi kia 'Ēpeli, 'Īnoke, Noa, 'Ēpalahame, Sela, 'Aisake, Sēkope, Siosefa, Mōsese, Lēhapi, Gedeon, Barak, Samisoni, Sela, Tēvita, Samuela mo e kau Palōfitá. Na'e fakafou 'i he tuí 'a e hanga 'e he kakai ko 'ení 'o "fakavaivai'i 'a e ngaahi pule'angá, fakahoko e mā'oni'oní, ma'u 'a e ngaahi tala'ofá, ta'ofi e ngutu 'o e fanga laioné, tafunaki e kakaha 'o e afí, pea hao mei he matangí, pea

faka'au 'o loto-to'a 'i he taú. Na'e toe ma'u 'e he kakai fefiné honau kakai maté kuo fokotu'u mo'ui: pea fakamamahi'i mo e ni'ihiki kehé, 'o 'ikai ke nau tali 'a e fakahaofi; koe'uhi ke nau lava 'o ma'u ha toetu'u lelei ange: Pea ko e ni'ihiki na'e 'ahi'ahi'i 'a e ngaahi manuki mo e kau'imaea, 'io, 'o tatau ai pe pe ko e ha'i mo e tukupopula: Na'e tolomaka'i 'a kinautolu, na'e kilisitahi, na'e fakamamahi'i 'a kinautolu, pea na'e tamate'i 'a kinautolu 'aki 'a e heletaa: na'a nau he holo 'i he tokotokoto pe mo e goatskins; kuo masiva, kuo faingata'a'ia, kuo fakamamahi'i; ('Ikai taau mo e māmaní 'o ma'u mei aí)) na'a nau 'alu-fano 'i he ngaahi toafá mo e ngaahi mo'ungá, pea 'i he ngaahi 'ana mo e 'ana 'o e kelekelé. Pea ko e ngaahi me'á ni kotoa pē, 'i he hili 'enau ma'u ha ongoongo lelei 'i he tuí, na'e 'ikai te nau tali 'a e tala'ofá. Kuo foaki mai 'e he 'Otuá ha me'a lelei ange ma'atautolu, koe'uhí ke 'oua na'a fakahaohaoa'i 'a kinautolu ta'ekau ai 'a kitautolu. Ko ia, ko e me'a 'i he'etau vakai 'oku tau kau fakataha mo ha kau fakamo'oni tokolahi pehē, ke tau si'aki 'a e me'a mamafa kotoa pē, mo e angahala 'oku tau mo'uangofua ki aí, pea tau felele'i 'i he fakakukafi 'a e fakapuepue kuo tofi 'i hotau 'aó, 'o hanga kia Sīsū ko e tupu'anga mo e ngata'anga 'o 'etau tuí; 'a ia ko e fiefia na'e fokotu'u 'i hono 'aó na'á ne kātekina 'a e kolosí, pea fehi'anekina 'i he maá, pea kuo fokotu'u ia 'i he to'ukupu to'omata'u 'o e taloni 'o e 'Otuá."

Tau 'omi ha ngaahi fo'i lea 'okú ne faka'uhinga'i ke tokoni ke mahino kiate kitautolu e 'uhinga 'o e 'Otuá 'i hení. 'Oku pistis 'a e "tui." Ko ha "feifeinga'i fefeka ia 'o makatu'unga 'i he fanongo." 'Oku fakalotoa mo'oni kitautolu 'e he me'a 'oku tau fanongo ki aí. 'Oku tau tui ta'e toe veiveiua koe'uhí he 'oku tau 'ilo 'oku mo'oni 'a e Tokotaha 'okú Ne talamai kiate kitautolú.

Ko e "koloa" ko e hupostasis. 'Oku 'uhinga ia ki he "mo'oni, fakapapau'i, uho, koloa, fakava'e, fakapapau'i." 'I he Hepelū 1:3, 'oku ui 'a Sīsū Kalaisi ko e sākalaite tesi hupostasis 'o e 'Otuá. Ko ia 'a e "fakafofonga 'o e mo'oni" 'o e 'Ulungāanga 'o e 'Otuá. 'I he taimi 'okú ke mamata ai kia Kalaisí, 'okú ke mamata ai ki he 'Otuá mo Hono 'Ulungāangá. Na'e lava pē ke mamata mo ongo'i 'a Kalaisi. Na'á Ne fai pau ki He'ene kau ākongá. Ko la 'a e Mo'oni 'o e 'Otuá. 'Oku pehē pē mo e ngaahi me'a 'i he'etau mo'uí. Ko e "tui" 'oku tau ma'u kia Kalaisí ko hotau "mo'oní," ko 'etau "koloá," 'a ia ko 'etau "fakamo'oní."

Ko e tuí 'a e mo'oni "'o e ngaahi me'a 'oku 'amanaki ki aí" (elpizomenon). Ko e me'a 'eni 'oku tau "'amanaki ki ai 'i he holi." 'Oku lahi 'etau ngaahi holi 'i he mo'uí. Mahalo ko ha taha, tui, ngaue, ngaahi faingamalie ke tokoni'i e ni'ihi kehe, ngaahi me'a. Ko e tuí 'a e mo'oni 'o e me'a 'oku tau 'amanaki ki ai 'i he holí. 'Oku 'uhinga 'a e tuí ko e me'a 'oku tau 'amanaki ki aí ko e "mo'oní."

Ko e tuí foki "ko e fakamo'oni ia 'o e ngaahi me'a ta'e hā mai." Ko e "fakamo'oni" 'oku elegchos. Ko e "fakamo'oni ia 'i he sivi." Na'e faka'aonga'i 'a e fo'i lea ko e fakamo'oni mo'oni ki he tukuaki'i na'e iku ki ha tui mo ha valoki. Ko e "ngaahi me'a 'oku 'ikai mamata ki ai" ko pragmaton 'ou blepomenon. 'Oku 'uhinga ia ki he ngaahi me'a 'oku 'ikai lava ke mamata ki ai 'a e mata. Ko e tuí ko e "fakamo'oni" ia 'o e ngaahi me'a 'oku 'ikai ke tau lava 'o mamata 'aki hotau mata fakatu'asinó.

Kapau 'oku tau fehanga hangai mo ha ngaahi taimi faingata'a pea ma'u ha 'amanaki lelei 'e toe lelei ange 'a e me'a kotoa pe 'i he'etau sai'ia ai, ko e ha te tau fai? 'Oku tau tui ki he 'Otuá. 'Oku tau ma'u 'a e tuí. Ko hono mo'oni ia 'o e ngaahi me'a 'oku tau 'amanaki ki aí. Ko ha fakamo'oni ia 'o e me'a 'oku 'ikai ke tau lava 'o sio ki aí.

Ko e "tuí" 'oku fakafiefia mo faingata'a, faingofua mo faingata'a 'i he taimi tatau. Ko e tangata kitautolu. 'A ia ko hono 'uhingá he 'oku 'ikai ke tau haohaoa mo faingata'a'ia. 'Oku tau fai ha ngaahi fehālaaki. 'Oku tau moveuveu. 'Oku tau mamahi mo ongo'i mo'oni e me'a kotoa pē. 'Oku tau hoha'a. 'Oku tau tokanga mo'oni. 'Oku tau fie ma'u ha ngaahi me'a lahi ke lelei ange 'i honau tu'unga totonu. Ko e hā e me'a 'oku foaki mai 'e he 'Otuá ke tau fakalelei'i 'aki e ngaahi me'a kotoa ko 'eni 'oku tau hoha'a "Tui." 'Oku tau tui ki He'ene me'a 'okú Ne lea 'akí. 'Oku mau kole, pea fakafanongo. 'Oku 'ikai mole hotau lotó.

'Oku founga fēfē nai ha'amau mo'ui 'aki ha "tuí?" 'Oku tau tui ma'u pē ki he Folofola 'a e 'Otuá. 'Oku tau hokohoko atu 'i he laka ki mu'a, 'i he sitepu 'e taha. Na'e 'ikai ke tau tokanga kia Kalaisi he 'okú Ne tokanga mai kiate kitautolu. 'Oku 'ikai ke tau lotu kae 'ikai hoha'a. 'Oku tau ma'u 'a e tuí koe'uhí ko e tui na'e tuku 'e he 'Otuá ki hotau lotó mo e 'atamaí 'i he taimi 'o e fakamo'uí ko e "tefito'i me'a" mo e "fakamo'oni" ia 'oku fie ma'u ke tau lava'i 'aki 'a e ngaahi taimi faingata'a. 'Oku 'ikai fe'unga ia.